

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

autor práce: Marta Školckayová

téma práce: Chile: from democracy to socialism

autor posudku: Mgr. Kryštof Kozák, PhD., Institut mezinárodních studií, FSV UK

datum: 15. června 2009

Předložená práce Marty Školckayové se zabývá velmi zajímavou a kontroverzní tematikou příčin zvolení marxistického kandidáta Salvadora Allendeho v Chile a rolí USA v těchto událostech. První část se zabývá širším historickým kontextem vztahů Spojených států a Latinské Ameriky. Další kapitola se věnuje politickému vývoji v Chile, následovaná navazující kapitolou, která hodnotí vládu křesťanského demokrata Eduarda Freie. Poté se autorka věnuje samotným volbám v roce 1970 a roli, kterou v jejich průběhu i po nich hrály Spojené státy. Práce končí potvrzením Allendeho presidentem a vysvětlením přístupů, které vůči Chile zaujaly USA. V závěru je pak uvedeno, že Spojené státy podcenily situaci v Chile a začaly se jí intenzivně zabývat až když bylo příliš pozdě.

Práce je v podstatě historickou studií, jejíž těžiště spočívá ve zhodnocení vlivu USA v Chile před zvolením Allendeho a v období těsně po volbách. Její přínos spočívá v tom, že většina prací se věnuje především aktivitám USA souvisejícím s diskreditací Allendeho vlády a následnému vojenskému puči. Z metodologického hlediska by práci určitě prospělo jasnější vymezení problému či otázek, na které chce odpovědět. Z toho by pak vyplynula i jasnější logika struktury práce, která smíchává dohromady rovinu chronologickou a tematickou. Není také nikde vysvětleno, proč práce končí už potvrzením Allendeho prezidentem a vynechává období jeho vlády. Vesměs deskriptivní přístup je alespoň v některých případech odůvodněn odkazem na originální dokumenty, které byly odtajněny z archivů CIA.

Z obsahového hlediska mohla autorka podle mého názoru více pozornosti věnovat otázce širšího teoretičtějšího ukotvení svých závěrů a lépe analyticky zhodnotit, co z nich vlastně vyplývá. V závěru například tvrdí, že Spojené státy neměly jinou možnost, jak se vůči Chile zachovat, přitom však sama uvádí čtyři reálně existující možné scénáře vývoje vypracované CIA. V práci není příliš zmiňována studená válka, která však z hlediska vnímání zahraniční politiky hrála klíčovou roli.

Autorka též věnuje hodně pozornosti otázce přístupu k nerostným surovinám (v případě Chile zejména mědi), přičemž se ale v některých pasážích její analýza blíží neomarxistickým přístupům kritizujícím vykořisťování zemí třetího světa, jinde však ale vytváří dojem, že americké zájmy jsou naprosto legitimní. V částech věnujících se politickému vývoji v Chile chybí zhodnocení toho, jakou roli hrálo institucionální nastavení politického systému při nástupu Allendeho k moci. V práci je naznačená ale nijak nerozvinutá podnětná teze, že vítězství levice přímo souvisí s rozšiřováním volebního práva. Srovnání s okolními zeměmi by bylo zajímavé i z více hledisek. Kvalita odkazů je v některých případech problematická, např. na str. 18, někde odkaz chybí úplně, i když by byl velmi vhodný (například koupě deníku El Mercurio CIA na str. 46). Některé přímé citace jsou příliš dlouhé a jejich funkční zařazení do textu nejasné, např. na str. 25. Seznam kandidátů ze str. 42 působí v práci poněkud nesourodě.

Některá konkrétní tvrzení by potřebovala lépe vysvětlit, například proč byl vojenský rozpočet USA závislý na dodávkách surovin na str. 7. Na str. 13 je příliš paušální tvrzení o "backyardu" Spojených států v souvislosti s bezpečnostním paktem. Vztah mezi Allendem a Komunistickou stranou Chile by mohl být rozebrán podrobněji. Na str. 17 je uvedeno, že Kennedy zničil veškeré naděje na demokratickou západní hemisféru. Problematika volebních paktů na str. 21 je nedostatečně vysvětlena. Na str. 24 je v jedné větě, že církev začala podporovat zásadní strukturální změny ve společnosti, a že upozorňovala na nebezpečí Marxismu; tento potenciální rozpor je ponechán bez vysvětlení. Odkaz na Monroeovu doktrínu na str. 81 je zkratkovitý a nevysvětlený, stejně jako úplatky ze str. 56, ztráta respektu k deníku Mercurio na str. 61, důsledky Schneiderova zavraždění na str. 64 nebo důvody pro zvolení varianty "D" na str. 70. Na str. 6 je chybně uvedeno, že vliv USA v Latinské Americe začal stoupat až ve 20. století.

Z formálního hlediska je velkým nedostatkem práce především její jazyková stránka. Zejména u prací, které jsou psané v anglickém jazyce, je třeba věnovat zvýšenou pozornost pečlivé redakci, nejlépe ve spolupráci s rodilým mluvčím. Pouhé automatické zkontrolování pravopisu zdaleka nestačí. Nejde pouze o zbytečný formalismus, ale bohužel v mnoha případech i o samotné pochopení textu. Navíc kredibilita sebelepší myšlenky velmi utrpí, pokud je vyjádřena jazykově chybně. Na str. 6 je například použitý nejasný výraz "hegemonized agriculture" a "dependence on supplementation". Na str. 7 má být správně "loss" místo "lost" a "held" místo "hold", na str. 8 je použit výraz "social center", když se zřejmě jedná o střední třídu, nejasný je též "based ground for nationalization" na stejné straně. Na str. 9 jsou zmíněny "militias in the army", což je obsahově nejasný termín, na str. 11 se vyskytují "global world issues", není též jasné, co znamená "structure of society not yet created". Na str. 12 je "national security was violated", na str. 13 "Fidel overtook

power", na str. 21 pak "costume" místo "custom". Na str. 22 se objevuje podivný výraz "party declination", spíše komické pak je "warn of the Langer of an Allende victory" na str. 26. Následují výrazy jako "black propaganda" na stejné straně, "legislative" místo "legislation" a "from" místo "form" na str. 28, nejasnosti ohledně termínů "workers", "agricultural workers", "laborers" a "agriculturist" na str. 32, "co-operation" místo "cooperatives" na str. 33, "conclusion" místo "compromise" na str. 36, "party, who did not" na str. 38, "where" místo "were" na str. 40 i 42, "prevail" místo "prevent" na str. 41, "copper mines were terrified" na str. 44, "teak" na str. 46, "petting newsletters" na téže straně, "fture" na str. 48, "non-success" tamtéž, "or, the top" místo "on top of this" na str. 52, "prove" místo "proof" na str. 65, "U.S. Labor companies" na str. 69, "leas" místo "lease" na téže straně, "frozen by presidential level" na str. 73, "did not included" na str. 75, "the kidnap" na str. 78, "overthrown" místo "overthrow" či Kissinger jako "man besides the curtain", "spheres of power" místo "spheres of influence", vše na téže straně. Jako celek je v současné podobě práce nepublikovatelná před širším anglicky hovořícím publikem, čímž se ztrácí jeden z důvodů pro psaní v angličtině. I pro české čtenáře je poněkud zarážející používání výrazu "Čile" v českém shrnutí práce, a dokonce jeho uvedení v seznamu klíčových slov. Jsem přesvědčen, že pokud by autorka věnovala dostatek času zpětné kontrole textu, tak by většinu nedostatků dokázala odhalit.

Kvůli výše uvedeným koncepčním a formálním připomínkám je práce na hranici přijatelnosti k obhajobě a kdyby neobsahovala zhodnocení primárních archivních dokumentů, tak bych ji určitě nedoporučil. Pokud však autorka předvede u obhajoby výborný výkon, kde vysvětlí podstatu zkoumaného problému, představí jasněji, k čemu vlastně došla, a zasadí tyto závěry do širšího kontextu, pak by práce mohla získat hodnocení **dobře**. Přesto si myslím, že kdyby autorka práci na základě připomínek přepracovala, mohla by získat známku mnohem lepší.

